

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **J. Č. S., spol. s r. o.**, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 65, Praha 10, ve věci kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2007, č. j. 5 Ca 130/2005 - 34,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalobci **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku, kterým bylo zrušeno jeho rozhodnutí ze dne 31. 1. 2005, č. j. 550/1103/OVSS-VI/04-Záb, a kterým byla zároveň stěžovateli uložena povinnost zaplatit žalobci náklady řízení v částce 2000 Kč do třiceti dnů od právní moci rozsudku.

II.

Stěžovatel kasační stížnost opřel o ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

V kasační stížnosti městskému soudu vytkl, že nesprávně posoudil otázku prokázání odpovědnosti žalobce za porušení povinnosti stanovené ustanovením § 88 odst. 1 písm. c) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody, kterého se měl žalobce dopustit nepovoleným vykáčením a poškozením stromů, jež vrhaly stín na skleníky ve vlastnictví žalobce. Má za to, že v řízení vedeném před správními orgány bylo nade vší pochybnost prokázáno, že se žalobce dopustil skutku podle uvedeného ustanovení. Jestliže tedy městský soud stěžovateli vytkl, že skutkový stav nebyl zjištěn tak, aby bylo možno nepochybně konstatovat,

že se skutku dopustil žalobce a nikoliv fyzická osoba RSDr. J. O., dopustil se podle stěžovatele pochybení. Toto pochybení má spočívat v nesprávném právním posouzení věci, které má svůj původ mimo jiné v nesprávném vyhodnocení důkazů. Poukazuje přitom na to, že jediný, kdo měl ze spáchání činu prospěch, byl právě žalobce, který hodlal stromy vykácet kvůli tomu, že vrhaly stín na jeho skleníky, kde pěstuje květiny, což je uvedeno i v zápisu z místního šetření ze dne 4. 3. 2004, který statutární orgán žalobce podepsal. Nebylo tedy rozumného důvodu, aby takový čin páchal RSDr. J. O. jako fyzická osoba. Tvzení, že se jednání nedopustil žalobce, nýbrž RSDr. J. O., jenž je statutárním orgánem žalobce, jako fyzická osoba, je tvrzením účelovým, neboť horní hranice pro uložení pokuty podle ustanovením § 88 odst. 1 písm. c) zákona č. 114/1992 Sb. činí pro právnickou osobu 500 000 Kč, zatímco pro fyzickou osobu činí maximální možná výše pokuty 10 000 Kč. Navíc, vzhledem k tomu, že se delikt stal před více než třemi lety, nelze již uložit pokutu ani RSDr. J. O. jako fyzické osobě. Stěžovatel poté uzavírá, že s důrazem na princip qui bono je nutné spáchané jednání hodnotit jako jednání žalobce i bez dalších důkazů.

III.

Žalobce ve vyjádření uvedl, že nebylo nade vší pochybnost prokázáno, že by se jednání, za něž mu byla uložena pokuta, dopustil, a tvrdí, že šlo o jednání fyzické osoby, RSDr. J. O. Tvrdí, že není pravda, že by stromy byly vykáceny kvůli faktu, že stíní skleníkům v jeho vlastnictví. To podpírá poukazem na fakt, že byly vykáceny stromy v mnohem větším rozsahu, než jaký by byl třeba k odstínění skleníků. Dále namítá, že v zápisu z místního šetření ze dne 4. 3. 2004 nenapsal, že by stromy byly vykáceny kvůli tomu, že vrhají stín na skleníky ve vlastnictví žalobce, nýbrž pouze proto, že stíní. Tvzení o stínění skleníků se nachází pouze v části, kterou zapsaly pracovnice správního orgánu prvního stupně. Navíc tvrdí, že přiměřené stínění rostlin je nezbytnou podmínkou jejich pěstování. Navíc prý žalobce již několik let ve sklenících žádné rostliny nepěstuje. Nad rámec vyjádření ke kasační stížnosti žalobce poznamenává, že pozemek, na němž došlo k vykácení stromů, je nyní oplocený, udržovaný a přestal být ostudou pěší trasy. Je využíván k chovu drobného hospodářského zvířectva a je místem častých návštěv mládeže i chovatelského kroužku. Dále vytýká stěžovateli nedůslednost při šetření a prokazování viny, což zapříčinilo, že dnes již nelze pokutu uložit ani fyzické osobě.

IV.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil následující skutečnosti rozhodné pro posouzení důvodnosti kasační stížnosti.

Rozhodnutím České inspekce životního prostředí, Oblastního inspektorátu Hradec Králové ze dne 24. 9. 2004, č. j. 5/OP8713/04/Št/590, byla žalobci podle ustanovení § 88 odst. 1 písm. c) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody“) uložena pokuta ve výši 150 000 Kč.

Tohoto jednání se měl žalobce dopustit tím, že na pozemku parc. č. 1240 v k. ú. Č.S. pokácel 19 stromů a dalších 28 stromů na pozemcích parc. č. 1316/1, 1316/2 a 1254/29 v k. ú. Č.S. poškodil radikálním ořezem.

Vlastníkem či spoluvlastníkem pozemků parc. č. 1316/1, 1316/2 a 1254/29, je RSDr. J. O., jenž je zároveň jednatelem žalobce.

Na místě bylo provedeno šetření, na němž bylo zjištěno, že se uvedeného jednání dopustil RSDr. J. O. Byl sepsán zápis, v němž bylo mimo jiné uvedeno, že stromy byly

pokáceny a poškozeny proto, že stínily na skleníky žalobce, ve kterých byly pěstovány květiny. RSDr. J. O. uvedl, že se již v minulosti pokoušel získat povolení k pokácení stromů. Poté potvrdil, že zápis odpovídá skutečnosti a podepsal jej.

Dne 19. 7. 2004 bylo žalobci doručeno oznámení o zahájení správního řízení o uložení pokuty podle ustanovení § 80 odst. 3 a § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody. Žalobce se necítil být účastníkem správního řízení, neboť k pokácení a poškození stromů došlo na pozemcích, jež nevlastní ani neužívá.

Orgán I. stupně poté vydal výše zmíněné rozhodnutí, jímž uložil žalobci pokutu ve výši 150 000 Kč. To, že je za jednání odpovědný žalobce, a nikoliv RSDr. J. O. jako fyzická osoba, dovodil z faktu, že důvodem kácení a ořezávání stromů bylo jejich stínění na skleníky žalobce. Podle orgánu prvního stupně tedy jednání RSDr. J. O. zcela jasně souviselo s podnikatelskou činností žalobce.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce dne 13. 10. 2004 odvolání, jež odůvodnil následovně. Tvrzení, že byly stromy pokáceny z důvodu stínění skleníků, prý není úplné a výstižné, neboť ořezaný úsek je mnohem delší než skleník. RSDr. J. O. kácel stromy jako fyzická osoba a vlastník pozemků za pomoci členů rodiny, což viděly i pracovnice správního orgánu během místního šetření. Rovněž traktor, který byl při kácení použit, byl placen RSDr. J. O. a nikoliv žalobcem. Účetnictví žalobce neobsahuje žádné náklady na tuto činnost. Kácení tedy nebylo jednáním žalobce.

V odvolacím řízení RSDr. J. O. dále podal vyjádření, v němž uvedl, že na svých pozemcích musel provést odstínění, aby je mohl zatravnit, chovat na nich ovce a osadit je okrasnými dřevinami. V žádném případě prý nesledoval finanční prospěch.

Podobně vyznělo též stanovisko města Č. S., podle něhož jednání pana O. směřovalo k úpravě a využití areálu a nebylo jednáním žalobce.

Správní orgán I. stupně žádal potvrzení svého rozhodnutí. Tvrdil, že RSDr. J. O. vykácel stromy v úseku delším než skleník proto, že vlivem otáčení Země je takový postup nezbytný. V opačném případě by stromy v určitou část dne stínily. Fakt, že v účetnictví žalobce nejsou evidovány žádné náklady na kácení, není podstatný. Pomoc členů rodiny se prý týkala povoleného kácení stromů, jež nebylo předmětem řízení.

Stěžovatel poté odvolání žalobce rozhodnutím ze dne 31. 1. 2005, č. j. 550/1103/OVSS-VI/04-Záb, zamítl a rozhodnutí orgánu I. stupně potvrdil a převzal přitom jeho odůvodnění.

Žalobou se žalobce domáhal zrušení obou správních rozhodnutí, když tvrdil, že se jednání nedopustil on, nýbrž RSDr. J. O. jako fyzická osoba.

Městský soud v Praze rozsudkem napadeným nyní projednávanou kasační stížností zrušil rozhodnutí stěžovatele a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Rozsudek odůvodnil tím, že skutkový stav nebyl dostatečně prokázán a nebylo tedy možno nepochybně konstatovat, že se předmětného protiprávního jednání dopustil žalobce a nikoliv RSDr. J. O. Správní orgán přitom musí odstranit pochybnosti ohledně sankčně odpovědného subjektu a pokud je neodstraní, nemůže uložit sankci ani jednomu ze subjektů přicházejících v úvahu.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel kasační stížnost.

V.

Kasační stížnost je podle ustanovení § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí městského soudu a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Předně je vhodné uvést, že pokuta byla uložena za skutek podle ustanovení § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody. Jedná se o správní delikt právnické osoby či fyzické osoby podnikající.

Při posuzování této věci vycházel Nejvyšší správní soud zejména z premisy, že v oblasti správního práva trestního se přiměřeně uplatňují zásady trestního práva. Řízení, které bylo s žalobcem vedeno, bylo řízením o správním deliktu, tedy řízením spadajícím do oblasti správního práva trestního. Při správním trestání je přitom nutné uplatnit základní principy soudního trestání (srov. např. D. Hendrych a kol. Správní právo. Obecná část. Praha. C.H. Beck, 2006, str. 411).

I na proces správního práva trestního se uplatní základní zásady spravedlivého procesu, jelikož podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva jsou trestním obviněním ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.) řízení o veškerých sankcích ukládaných správními orgány fyzickým osobám za přestupek nebo jiný správní delikt, jakož i o sankcích ukládaných v řízení disciplinárním nebo kárném. Z tohoto pohledu nahlíží na správní trestání i Nejvyšší správní soud, o čemž svědčí jeho ustálená judikatura (srov. např. rozsudky sp. zn. 2 As 19/2006 či 7 As 18/2004, obojí nepublikováno, dostupné na webových stránkách soudu www.nssoud.cz)

Jednou ze základních zásad spravedlivého procesu v oblasti trestního práva i správního práva trestního pak je zásada in dubio pro reo, jež je jednou ze složek presumpce nevin. Spáchání přestupku či jiného správního deliktu určitou osobou tak musí být prokázáno nade vší pochybnost. Správní orgán tedy musí prokázat, že se jednání, jež naplňuje skutkovou podstatu přestupku či jiného správního deliktu dopustil právě ten, kdo má být za přestupek postížen. Existuje-li alespoň určitá opodstatněná pochybnost, že se uvedeného jednání dopustil někdo jiný než obviněný ze správního deliktu, nelze jej za tento delikt postihnout.

Nejvyšší správní soud tak například ve svém rozsudku sp. zn. 2 As 46/2005, dostupném na www.nssoud.cz, vyslovil, že pokud je jisté či vysoce pravděpodobné, že jedna z vícero konkrétních osob se jednání majícího znaky skutkové podstaty přestupku dopustila, avšak není na jisto postaveno, která z nich to byla, nelze za přestupek postihnout nikoho, třebaže pachatel přestupku se mezi uvedenými osobami zjevně nachází.

Na druhé straně považuje zdejší soud za potřebné podotknout, že interpretace omezujících pravidel postupu ve správním trestání nemůže být natolik extenzivní, aby ve svých důsledcích znemožnila účinný postih za protiprávní jednání, což Nejvyšší správní soud v jiné souvislosti vyslovil např. v rozsudku sp. zn. 2 As 3/2004 (publikováno pod č. 309 Sb. NSS č. 9/2004).

Jak plyne ze shora uvedeného, v projednávané věci není vůbec sporné, která osoba spáchala skutek, za nějž byla uložena pokuta ve výši 150 000 Kč. Sporným však bylo, zda se tohoto jednání tato osoba dopustila jako statutární orgán žalobce či jako fyzická osoba. Jinými slovy řečeno, bylo nutno v této konkrétní věci vyřešit otázku přičitatelnosti jednání RSDr. J. O. žalobci. Otázkou, kterou posuzoval městský soud a kterou se musí zabývat i zdejší soud, pak je, zda byl ve správním řízení dostatečně prokázán závěr, že v daném případě šlo o jednání žalobce, a nikoliv o jednání fyzické osoby, RSDr. J. O.

Mezi účastníky tedy není sporné, že samotného vykácení a poškození stromů se dopustil RSDr. J. O. Podle názoru zdejšího soudu je však nutno rozlišovat mezi jednáním fyzické osoby a jednáním právnické osoby, jejímž statutárním orgánem tato fyzická osoba je. Jejich právní i faktická existence je totiž do značné míry nezávislá. Na tomto závěru nemění nic ani fakt, že jednání statutárního orgánu se považuje za jednání právnické osoby.

Rovněž rozsah a účel jejich jednání se překrývají pouze v určité části. Pokud tak v tomto případě vyvstala otázka, zda šlo o jednání žalobce či RSDr. J. O., bylo nutno se touto otázkou zabývat a vyřešit ji. Rozdílnost jednání fyzické a právnické osoby, je totiž reflektována i tím, že delikt, který byl ve správním řízení projednáván, je upraven zvlášť pro osoby fyzické, ne-podnikatele [§ 87 odst. 2 písm. e) zákona o ochraně přírody], a zvlášť pro osoby právnické a fyzické osoby podnikatele [§ 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody], přičemž horní výše pokuty, kterou lze za spáchání tohoto deliktu uložit, je pro právnickou osobu či fyzickou osobu – podnikatele padesátkrát vyšší než pro osobu fyzickou. Konkrétně pak horní hranice pokuty v prvním případě činí 20 000 Kč (10 000 Kč ve znění účinném v době spáchání přestupku) a v druhém případě 1 000 000 Kč (resp. 500 000 Kč).

Proto také musí být nade vší pochybnost prokázáno, kdo se uvedeného jednání dopustil. Aby bylo možno dovést zavinění žalobce, muselo by být prokázáno, že k správnímu deliktu došlo při výkonu podnikání nebo v souvislosti s ním (srov. rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 30 Ca 5/99: *„Odpověď na otázku, zda má být stavebník jako fyzická osoba podnikající podle zvláštních předpisů postižena při porušení zájmů chráněných stavebním zákonem jako občan za přestupek podle § 105 stavebního zákona nebo jako podnikatel za správní delikt podle § 106 citovaného zákona, je třeba vždy hledat v tom, zda k porušení stavebního zákona došlo v souvislosti s podnikatelskou činností či nikoliv.“*)

Obdobný test je třeba použít i v tomto případě. Je třeba rozlišovat, zda ke spáchání správního deliktu došlo při výkonu činnosti žalobce či nikoliv. Aby bylo možno dovozovat odpovědnost žalobce, bylo by třeba nad vší rozumnou pochybnost prokázat, že se jednání dopustil RSDr. J. O. jako statutární orgán žalobce, či že k tomu dal žalobce jiným způsobem příkaz či podnět. S ohledem na nároky kladené na úroveň dokazování při správním trestání je nepřijatelné, aby odpovědnost žalobce byla dovozována z pouhého faktu, že mu zřejmě z tohoto deliktu plynul prospěch. Na základě této skutečnosti lze sice mít takový závěr za pravděpodobný, avšak nikoliv za prokázaný nade vší pochybnost. Nelze tak přisvědčit tvrzení stěžovatele, podle nějž *„s důrazem na princip „qui bono“ je třeba spáchané jednání hodnotit jako jednání společnosti bez dalšího“* .

Takový závěr by byl ostatně zcela v rozporu se zásadami správního trestání. Na úroveň dokazování správních orgánů ve správním řízení o správních deliktech je přitom třeba klást zvýšené nároky. Správní orgány se nicméně ve svých rozhodnutích dostatečně

nevypořádaly se všemi námitkami žalobce, zejména s tvrzeními, že důvodem kácení nebylo stínění skleníků, nýbrž stínění zahrady RSDr. J. O., a že kácení financoval RSDr. J. O.

Protože správní orgány neprovedly veškeré potřebné dokazování, lze uzavřít, že opřely svá rozhodnutí toliko o spekulace. Zdejší soud proto souhlasí s hodnocením, které provedl Městský soud v Praze, když konstatoval, že ve věci bylo nezbytné vyslechnout RSDr. J.O. a dále osoby, které se společně s ním podílely na kácení stromů, či osoby, kterým bylo vydáno povolení ke kácení na levém břehu Ú. Tyto důkazy však provedeny nebyly.

VI.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že tato není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalobci náklady řízení nevníkly, a proto se mu nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. listopadu 2007

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu